

GEBOUW EN INRICHTING VOLGEN ONDERWIJSVISIE

Leerling leidend in ontwerpproces Carmel College Salland

Op een mooie groene locatie aan de Hofstedelaan in Raalte verrijst het nieuwe havo-vwo gebouw van het Carmel College Salland naast het bestaande vmbo-deel. De school is net opgeleverd en het buitenterrein moet nog worden ingericht. Een gesprek over de vertaling van een krachtige onderwijsvisie in de architectuur en inrichting van de nieuwe leer- en werkomgeving.

“De basis ligt er, nu kunnen we de verdiepingsslag maken.”

Aan tafel zitten sectordirecteur havo-vwo Ingrid Hegema, hoofd facilitaire dienst Melinda Martinot en Willem van Essen, adviseur bij Ahrend. Ingrid: “De eerste week zit erop. Docenten en leerlingen zijn enthousiast over hun nieuwe leeromgeving en dat voelt goed. Bijzonder fraai is het Atrium, de centrale ontmoetingsplek van waaruit alle leerlingen naar hun eigen afdeling vertrekken. In de lichte ruimte hangt een prachtig kunstwerk van Dennis van Parren. Het wordt een gesprek over de kracht van een helder uitgewerkte visie.

VERNIEUWD ONDERWIJSCONCEPT

Ingrid: “Nadat ik adjunct-directeur bij het Twents Carmel College de Thij in Oldenzaal was geweest en daar mede het proces van de nieuwbouw had begeleid ben ik hier gekomen als directeur voor de sector havo-vwo. Er lagen concrete uitdagingen; de inspectie was niet tevreden, de leerlingen eigenlijk ook niet en er was geen heldere en gedragen onderwijsvisie, die de basis kon vormen voor een nieuwe huisvesting. Die stond er aan te komen, maar de gemeente moest nog toestemming geven. De school bestond uit prachtige eilanden die onderling onvoldoende verbonden waren. We hebben vier jaar met een onderwijswerkgroep geschaafd aan onze visie en dat heeft tot een advies over het onderwijs nu en in de toekomst geleid. Daar is breed draagvlak voor gekregen. Al in het oude gebouw (in '12-'13) zijn we gestart met het vernieuwde onderwijsconcept; van de traditionele vakgroepenstructuur zijn we overgegaan naar een teamstructuur met vijf doelgroepen. Er zijn vijf doelgroepen; onderbouw havo, onderbouw atheneum en onderbouw gymnasium/atheneum plus bovenbouw havo en bovenbouw vwo. Een doel-

groep heeft een eigen domein, waarbij het domein met maximaal 300 leerlingen ook de thuisbasis vormt voor elke leerling. Elke doelgroep heeft een teamleider die een team docenten aanstuurt; samen zijn zij verantwoordelijk voor het vormgeven van het onderwijs aan de doelgroep. Docenten hebben dus geen eigen klas meer, maar vormen onderdeel van het team, dat samenwerkt binnen het domein. Daardoor ontstaan verschillende didactische werkvormen, waarbij ons uitgangspunt is dat er ruimte is voor de eigen talentontwikkeling van de leerling. De leerling heeft per week bijvoorbeeld 32 contacturen, waarvan er vijf zelf ingevuld mogen worden. Elk domein heeft de mogelijkheid om lokalen flexibel in te richten en een eigen leercentrum, waar de leerling zelf kiest aan welk vak het kan werken.”

HET FUNDAMENT

Ingrid verder: “Mijn rol is om consequent de kaders van het onderwijsproces te blijven bewaken. Een goede school bouwen lukt alleen wanneer de onderwijsvisie helder is. In juni 2013 gaf de gemeente eindelijk groen licht en dat heeft als een vliegwiel gewerkt. Onderwijs blijven geven en tegelijkertijd slopen en bouwen; dat is een complex proces. Daar hebben we een stevige projectstructuur op gezet, met als opdracht om van onderwijs naar gebouw te gaan. Het creëren van de onderwijsvisie is democratisch tot stand gekomen, met inbreng van velen. Ik heb ervaren dat je een bouwproces vooral heel goed moet aansturen en bewaken en dat de keuzen binnen je onderwijsvisie steeds leidend blijven. Ons onderwijsconcept vormde het uitgangspunt voor Dorte Kristensen en Martijn de Visser van Atelier PRO. Zij maakten de vertaling naar de leeromgeving en de faciliteiten die wij hadden omschreven. Dat is

voor HR++ glas, een energiedak en een WKR-regeling gekozen, maar niet voor zonnepanelen. We vinden dat duurzaamheid niet alleen met het gebouw en de inrichting te maken heeft, maar ook met het gebruik. Daarom besteden we in deze fase veel aandacht aan de spelregels om docenten en leerlingen te helpen op een goede manier met hun leer- en werkomgeving om te gaan.“

ACTIVITEITEN CENTRAAL

“Atelier PRO formuleerde de uitvraag voor Ahrend,” stelt Willem van Essen: “opdrachtgever en architect vonden elkaar snel en dat kwam ook door het inhoudelijk volledig uitgewerkt interieurontwerp van interieurarchitect Thijs Klinkhamer. Een kerncompetentie van atelier PRO die mede vorm gaf aan de onderwijsvisie waarin de verschillende activiteiten uitgangspunt vormen. De inrichting van het lokaal en leercentrum moeten afgestemd zijn op het onderwijsdoel en de gekozen didactische werkvorm. Het uitgangspunt bij de inrichting van de domeinen was om de gebruikers, leerlingen en docenten, serieus te nemen en zelf verantwoordelijkheid te geven in het gebruik. Dit uit zich in de toegepaste producten die doelgroepbestendig zijn. Het blijft naturel, licht en goed hanteerbaar. De lokalen hebben speciaal door Ahrend in samenwerking met de interieurarchitect ontwikkelde stoelen en vierpoots tafels in een uitvoering die je eerder ziet binnen het hbo qua uitvoering, afwerking en comfort. Bijzonder is dat de docent in het lokaal geen bureau meer heeft, maar een ronde tafel, waar je zowel zittend als staand aan kunt werken en die bovendien verrijdbaar is. Deze tafel heeft ook een ingang voor digitale devices, zodat van daaruit het digi- en whiteboard wordt bediend.” Ingrid: “Hierover heeft de project-groep stevig gedebatteerd, maar dit nieuwe meubel hoort bij ons onderwijsconcept, waarin de rol van de docent verandert; naast instructeur is hij ook een coach en begeleider”. De leercentra in de domeinen zijn door het kleurgebruik in het meubilair en de wanden duidelijk herkenbaar. Het meubilair nodigt uit om te loungen, maar de banken of bijpassende stoelen aan tafels kunnen ook voor zittend en staand individueel en samenwerken worden gebruikt. De teams zijn vrij om de inrichting van hun leercentrum met de beschikbare meubels zelf te bepalen. Al naar gelang van het gebruik dat zij er aan geven. Daarom is het meubilair goed verplaatsbaar. Zelfs de speciaal gemaakte bank-units, die op zich zwaar en groot zijn, zijn met een slim pedaal verrijdbaar te maken. Ingrid ten slotte: “Op die manier bieden we meer keuzemogelijkheden en stimuleren we docenten en leerlingen steeds te zoeken welke werkplek het beste is voor het leerdoel. De basis ligt er, nu kunnen we de verdiepingsslag maken.”

goed gelukt; de belangrijkste opdracht was om binnen en buiten te combineren, omdat onze locatie in een prachtig park ligt. Samen met Atelier PRO hebben we gekozen voor rustige, aardse kleuren met veel licht en natuurlijke materialen. Naast drie zachte tinten blauw en andere natuur tinten heeft elk domein een accentkleur. Deze basiskleuren en accentkleuren vormen een mooie balans. Het is een ingetogen maar ruimtelijk gebouw geworden, klein van schaal en gebaseerd op de onderwijsvisie.”

INRICHTING DOMEINEN

Melinda vult aan: “Het onderwijs is continu in beweging, dus moest de inrichting van de nieuwbouw ook een eenheid vormen zodat er onderling uitgewisseld kan worden. Er zijn ook bijvoorbeeld overlooplokalen gecreëerd en door de samenhang met het bestaande vmbo-gebouw kunnen beide sectoren elkaar faciliteren en daarmee ook inspelen op toekomstige krimp. Zo delen we de sportfaciliteiten en het kunst- en cultuurplein. Tijdelijk gebruikt de doelgroep havo-vwo nog lokalen in het vmbo-gebouw. Elk domein binnen de nieuwbouw heeft een eigen garderobe en toiletten, zeven lokalen (soms met schuifwanden), een teamwerkkamer voor docenten, een spreekkamer en een leercentrum, waaraan ook een stilteruimte grenst. Je hebt als het ware vijf schooltjes in een school. De leerlingen verlaten alleen voor drie zogenaamde specials hun domein: kunst en cultuur, lichamelijke opvoeding en de bètavakken. Naast de vijf domeinen hebben we ook een state of the art bèta-vleugel ingericht. Naast flexibiliteit was duurzaamheid ook belangrijk. Daarbij hebben we telkens op het spectrum van Frisse Scholen klasse A, B of C de duurzame werking afgezet tegen de terugverdientijd binnen tien jaar. Zo hebben we wel

PROJECTINFORMATIE

Project

Nieuwbouw sector havo-vwo
Carmel College Salland

Opdrachtgever

Stichting Carmel College, Raalte

Meubilair

Ahrend

Architect en interieurarchitect

atelier PRO architecten

Adviseur

Hevo

Aannemer

Wam & Van Duren en WSI

Ingebruikname

Januari 2016

▶ Kijk voor meer informatie op www.carmelcollegesalland.nl.